

מסורת הש"ס

א) מדות רפ"ה, ב) פסחים פ"ה, ג) מע"ש פ"ג מ"ח פסחים פו, יומא כ"ה, ד) תוספ' דמע"ש פ"ב ה"ד ע"ש, ה) [לעיל נ"ה], ו) רע"י לקמן ק"א. היגיה ה' כנחות ט טו, ח' ג, [נמנות כ:], ט) [לקמן פו,], ע) ונשי מו' שבת לה, ד"ה מר, פסחים ז', ד"ה ר' יהודה, ונמנות כ: ד"ה נפסל]

שינויי נוסחאות

א) אורך קפ"ז (רוב כותה"י); ב) מינת לי נמחק, וכן ברש"י (ש"ח ובתה"י); ג) כהנים אוכלין שם קדשי כרי לל"ל (ש"ח); ד) וחיביק עליהן (ש"ח); ה) מינת דלתות נמחק, (ש"ח); ו) ל"ל אי דבדיות (כתה"י); ז) ל"ל אי בנביות בקדש ופתוחות לחור חגיגה תוכן חול אלא למעוטי בנביות בחול ופתוחות לקדש (ביד"א); ח) מינת אחת נמחק (ש"ח); ט) ל"ל בחול (ש"ח); י) ליכא שחיטה כנגד הפתח (ביד"א); י"א את כל העזרה כולה לאכילת (ש"ח); י"א) מדות למעוטי וכו' דל"א (ששכ"י וצ"ח); י"ב דלהכי הוא דהוא קדושה (כ"ה וצ"ב); י"ג וגי' ל"ק דער הכי הוא וכו'; י"ד [ג] קדשי בקדושת (כ"י); י"ה גרסינן הסי"ז ואח"כ הסי"ד למעוטי מאי. דאין חיביק עליו כרי (ש"ח); י"ו [ז] לקדש הוא אגן תנן תוכן קודש מדרבנן דהאורייתא לא התניא מניין ללשכות הבנייות בחול ופתוחות לקדש שהכהנים לל"ל (ש"ח); י"ז [ז] ל"ל קדש הוא אגן (כתה"י וביש"י); י"ח קרא דהא בלילה (ט"פ ש"ח); י"ח' ל"ל קדש (ביש"י); י"ט לענין ביום צוורת דאמפסוק כרי (ש"ח); י"ב) הקריבו דאם אינו ענין ללילה דמיום צורתו נפקא חגיגה ענין דהאורייתא שדעת החמה וכל (ש"ח וביש"י ופ"ס); י"א) ל"ל דאמרינן כל (ש"ח); י"ב) וי"ל וי"ל דלוחות דההיא דמי (ביד"א וצ"ס); י"ג) שקיעה ולא צאת הכוכבים (ג); י"ד) דבשר דחשיב כרי לל"ל (ש"ח); י"ט) לפניו הוא ע"פ כו"י ע"ש: י"ז) ל"ל ומפרש (ש"ח וגליון: י"ח) [ה] הוקיע ואפשר דאיירי כרי לל"ל, ונמנות שם כתוב ע"א (המרי"ב); י"ח מינת בשר נמחק (ש"ח);

שיטה מקובצת

אבל לענין טומאה לא התניא ב"י, ובספר יטן מלאמי גירסא אחרת ופירושה וי"ל ואקשינן ומתמלא לא התמלא לבסות טעיות כחול ופסוחות לקדש אוכלין שם קדשי ושוחרטין שם קדשי קלים, ומתמנהין שוחרטין שם קדשים קלים, הא לא פתח אהל מועד הוא, מ"י דהא ל"ד דרין הוא, דלא איתא אין שוחרטין שם קדשים קלים ותייבס משום טומאה, אקשינן הא מלי כנפלא שחיטה עניין כנגד הפתח אלא טומאה תמלי, כלומר כנדי לא משבטין ברייתא, ואמרינן ולטעמין מן לא עסקין דשחיט כנגד הפתח, כלומר שהיא פתח הלשכה מטוין כנגד פתח בית המזבח, והלי שם אלא כנגד הפתח, למאי אצטריך, כלומר מהיכא חיוק אדעתין דלשחרי, אלא אפי"ה דלא קדשא תני וכו' (ביש"י וביב גי'):

היה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה כדתנן במסכת מדות א' (דף לה.): למעוטי הנכנס ללשכות הצנויות מוזה לו ופתוחות לתוכו שלא תתקדשו בקדושת עזרה בשירי מנחה ובשירי של פגעים ובאורים ותומים שמקדשים בהן את העזרה ובהליכה סביב כדאמרינן בשבועות (דף יז.): ה"ג

פני סגא קמיא דרב נחמן כל העזרה היסד אורך קפ"ז על רוחב קל"ה אמר ליה הכי אמר לי אבא בוי' ואוכלין שם קדשי קדשים. דהכי ב' הוא דהוה קדושה בקדושת חצר אהל מועד לאכילת קדשי קדשים וטפי מהכי לא קדיש ב' עזרה והוא חלל כל העזרה ובתוכו היכל ואולם ובית קדשי הקדשים והמא לאחורי בית הכפורת וי"א אמה אויר מלאחוריו: **ושוחרטין שם קדשים קלים גרסינן ד'.** ומצינן עליו משום טומאה: **החלונות.** עובי חלל החלונות שבחומות העזרה סביב מצבנים ועובי החומה בראשה למעלה: **סנינא.** דקדשי והיכי מצי למעוטינהו: ה"ג אלא **למעוטי נכסות אי דננויות כחול ופסוחות לקדש פ"ח:** **שהכהנים נכנסין לשם ואוכלין שם קדשי קדשים ושיירי מנחה חלמוד לומר כחצר אהל מועד כרי' ושוחרטין שם קדשים קלים הכא וגם שאר לשון הכתוב בספרים שבשם הוא וכן הגהתי מספרו של רצינו: **הא אגן סגן סוכן קדש.** וליחייב עלייהו משום טומאה: **מדרבנן.** מלות חכמים היא שלא יכנסו להן בטומאה אבל כרת וקרנן ליכא: **והסניא מנין לנכסות כו'.** ומדמרבין להו לענין אכילה ש"מ קדושתם י' הן מן התורה דאי מדרבנן וקרא אסמכתא הוא היאך הקילו חכמים לעקור דבר ולהכשיר מקום חול לאכילת קדשי קדשים: **חלרות הרבה.** במקום קדוש כחצר אהל מועד: **לאכילה שאני.** דרבי זה קרא חלרות הרבה: **ואין שוחרטין שם קדשים קלים.** דהא צענין לפני אהל מועד למעוטי לדי דרדין: **לאו אמרת.** דקמני זה אין שוחרטין אלמלא לאו קדשי תני נמי אין חייבין משום טומאה: **מי לא עסקינן דאיכא שחיטה כנגד הפפת.** כשהיה פתחו מכוון כנגד פתחי בית החליפות: **קדשי שעה שאני.** גזירת הכתוב היתה במילואים אבל קדשי דורות איתרבו כדאמר התורה ריבתה חלרות הרבה: **כיום שאמה וזבח אתה מקריב ביום שאי אתה שחיטתה וזבח אתה מקריב ביום שאי אתה מקריב****

הכי גרסינן לה כבולה סוגיא כך מלאמי מוגה. והכי פירושה כיום הקריבו את זבחו שתהא הקרבה וזחיצה כיום אחד ולא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי לזריקה למחר:

החמה היינו תחילת שקיעה י' ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא היו כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רצינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף לד.): משמע משקיעת חמה עד לילה לתלח ריבעי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף זד.) משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש ב' רצינו מס דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע ב' ואתי שפיר דאידי דבסמוך קמני גבי בשר ב' קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה י':

איזהו מקומן פרק חמישי וזבחים

קדשי שעה שאני. דתלאו הכתוב בזהל מועד דכתיב (ויקרא ח) ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים: **בנין** דרם שנפסל בשקיעת החמה. פירש בקונטרס דלא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי למחר לזריקה ותימה

הניחא למאן דאמר י' אין לינה מועלת בראשו של מזבח אלא למאן דאמר מועלת למה לי קרא י' צילה אין יכול לזרוק דביום לוותו כתיב (שס י) ולמחר מיפסיל בעמוד השחר כאימורים וכי תימא דליצטריך קרא משום אימורין דקיימא לן (לקמן דף פד.) אם עלו לא ירדו וקמ"ל דס דירדו ואלינא דמאן אי לר"ג האמר לקמן פרק המזבח מקדש (דף פג.) דלא ירד אף ביום ואי לרבי יהושע הא אמר דאין המזבח מקדש פסולין שלא ירדו אלא בהקטרה ואם כן קרא דכא למה לי ויש לומר דליצטריך קרא לפסול דם צלינה משום דהוה אמינא דלא מיפסיל כי היכי דאין חייבין עליו משום פיצול גוותר ומיהו אין טעם זה נכון והרי י' עמים ולצונה לר' שמעון (לעיל דף מו:); דאין חייבין עליהם משום נותר ומיפסלי צלינה היכא דקדשו כלי ועוד דהוה ליה למימר מנין לדם שנפסל צלינה ויש לפרש שקיעת החמה היינו תחילת שקיעה קודם זאת הכוכבים כדאמר דמשקיעת החמה ועד זאת הכוכבים ד' מילין צפרק מי שהיה טמא (פסחים זד.) וחשוב יוס לענין י' שמתנתן ביום ומפסוק מיותר ממעט ליה הכא מביום הקריבו י' וכלל דוכתא חשוב יוס עד זאת הכוכבים כדאמר אף על פי שאין ראיה לדבר וכן לדבר ולאחנו עושים במלאכה וחז"ים מחזיקים ברמחים מעלות השחר ועד זאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה כפ"צ דמגילה (דף כ:); והשמא לא היו כמו שקיעת החמה דמסכת תענית (דף יב.) בא' כל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית וקבלה צדינו בלאת הכוכבים ובמי שהיה טמא (פסחים דף כג.): נמי הכי משמע דנפסל דם בשקיעת החמה שקודם זאת הכוכבים ארבע מילין דחשיב דרך רחוקה מן המודיעים משום דלא מטי לירושלים עד תחילת שקיעת החמה דקעצר עליה זמן שחיטת הפסח (ואין) י' לדחות היאך דמי שהיה טמא רצנן עבוד הרחקה כדי שלא יבא לידי

הלנת דם וכדי לזרז בפסח והעמידו דצריהם במקום כרת והאי דלא חשיב ליה בפסחים בזהי אינך צפ' האשה (דף כג.) ה"נ לא חשיב חמיכת יצלתו והבאתו מחוץ לתחום דלא חשיב אלא דברים של חידוש והא דאמר בשמעתא (ע"צ) דנאכלין ליום אחד מחשבים בדמו משתשקע

החמה היינו תחילת שקיעה י' ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא היו כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רצינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף לד.): משמע משקיעת חמה עד לילה לתלח ריבעי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף זד.) משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש ב' רצינו מס דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע ב' ואתי שפיר דאידי דבסמוך קמני גבי בשר ב' קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה י':

פרק חמישי וזבחים

נו.

א א מיי' פ"ה מהלכות בית הבחירה הלכה ד':
ב א ב מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ט ופרק י מהלכות מעה"ק הלכה ה':
בב ג ד ה ו מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ח':
בג ז מיי' פ"א מהל' פסחים"מ הלכה לו ופרק ד מהלכות מעה"ק הלכה א':

תורה אור השלם

- וְהַתּוֹרַת מִפְּנֵי יִאֲבֹלוּ אֲדָרָן וּבְנֵי מִצּוֹת תֵּאֲבֹלוּ בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ בְּחֹצֵר אֶהָל מוֹעֵד יִיאֲבֹלוּ: ויקרא ו, ט
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֲדָרָן וְאֵל בְּנֵי בִשְׁלוֹ אֶת הַבָּשָׂר פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד וְשֵׁם תֵּאֲבֹלוּ אֹתוֹ וְאֶת הָעֹלָם אֲשֶׁר סָבַל הַדּוֹמָאִים בְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֲדָרָן וּבְנֵי יִאֲבֹלוּ: ויקרא ח, לא
- וְאֵם גָּדַר אִו נָקְדָה וְכַח קָרְבְּנוֹ בְּיוֹם הַקָּרִיבוֹ אֶת זִבְחוֹ יֵאָבֵל וּמִתּוֹרַת וְהַתּוֹרַת מִמֶּנּוּ יֵאָבֵל: ויקרא ז, טז

מוסף רש"י

החלונות, שבחומת ירושלים, ועובי ראש החמה נגנזה כלפינו, ואפי"ו דבנבוי השערים לא אמרן הכי, תחס כמפרש טעמא בגמרא מפני המלוכרעם (פסחים פה): **דרם** והנפסל בשקיעת החמה. דאינו ראוי לזרוק צלינה ביום לוותו **אח** בני ישראל להקריב וגו' ולמחר נפסל צלינה (מנחות כ:):

שיטה מקובצת (המשך)

במקום טבור, מתייבס נמי לשון לפתח אהל מועד. ועוד דבשם מקום לא אמרינן קדשי שעה שאני להחמיר אלא להקל, וי"ל דה"ק שאני קדשי שעה דהיינו ממילאם דגזירות הכתוב היא דמלא הכתוב בכל מקום בזהל מועד שנאמר ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים אבל קדשי (דורות) איתרבו כדאמרן ריבתה חלרות הרבה וכו' ותימה דמה הוא לומר קדשי שעה שאני ולא לגמור לדורות, הכי מתפלגה בעזרה השוב וזו לזה דרבי תלמודא לעיל (גה.) דמיימי מתאכלן במקום טבור, וה"ה דלגמור קדשי דורות ממילאום לענין פתח אהל מועד, וי"ל דה"ס קדשי שעה שאני שנאמנו אפילו מכהנים דאפילו הסהנים הוצרכו שלא ללאח מן החצר דכתיב ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים, מה שאין כן בקדשי דורות (תוס' ה"פ, ב"ש, כ"ב גי'):

בנין לרם שנפסל בשקיעת החמה, ואי"מ ומיפיק ליה משום דאע"י ראוי

לכפרה רק בלאתו יום דהא צלינה

אע"י ראוי לזריקה משום דכתיב ביום

לוותו ואם למחר הכי הוא נפסל

צלינה דעמוד השחר בלא טעמא

דשקיעת החמה, ופ"ה דעבי היכא

שעלוהו מיד אחר שקיעת החמה

קודם עמוד השחר בראשו של מזבח

דלניה אינה מועלת זו, וקשה הניחא

למיר אין ליה (וספלה) (ומעלת)

בראשו של מזבח, אלא למיר מועלת

מלי איכא למימר, ופרי"ח דמיימי

הכא בתחלת שקיעה ואפי"ו דמתחלת

שקיעה ועד זאת הטובים ד' מילין

הוא ואכתי יתמא הוא אפי"ה נפסל

לתחלת שקיעת החמה (המרי"ב):

עין משפט
נר מצוה

כר א מיי פֿי"ח מהל' פסוק'ם הלכה י:
כה ב מיי פקד י מהלכות משיק'ם הלכה ו:
כו ג מיי פקד י"ט מהלכות פסוק'ם הלכה ד:
כז ד מיי פקד ה מהלכות משיק'ם הלכה ח:
כח ה מיי פ"ט שם הלכה כה:
כט ו מיי פ"ז שם הלכה ה:
כ ע ז מיי פ"ח מהלכות קרבן פסח הלכה א:
כא ח מיי פ"ט שם הל' (יד) [טו]:

כע ט מיי שם פ"ב הלכה א:
כז י מיי שם פ"ח הלכה ד:
א מיי פ"ח מהל' נזירות הלכה ג

תורה אור השלם

- ביום וּבַבֹּקֶם יֵאָכֵל מִקֻּמְהֶרֶת וְהַתּוֹרָה עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׁרָף. וּקְרָא יו"ד.
- וְהַתּוֹרָה מִבֶּשֶׂר הַחֹבֶה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׁרָף.
- אך בבור שור לא בבור ששב או בבור עז לא תפוך קרש הם את דקום תורק על המזוזה ואת חלבם תקטיר אשה לר"ח ביתה במדבר יז, יז

מוסף רש"י

יכול יהו נאכלין לאור שלישי. לאור נתימח של שליש, ואשלים קאי דכתיב כהו ביום זבחכם יאכל וממחמח, ויטע לשורפו לבוקר של שליש, ויטע יוכל נאכל בליל שנישני. ובהיום נאכלין ליום אחד. מודה, דכתיב ביום קרבנו יאכל, ושלמים נאכלים לשני ימים, מה לטען לילת אחר היום, דכתיב גנושים דקרא לא יטע ממנו שם בוקר, דהא כל הילילה אכיל, וכן פסק לא תמזיקו ממנו עד בוקר, אך כן לילה אחר הימים הכתובים בה:
תלמוד הירושלמי וירושלמי עד יום. ומתמח ויטער עד יום, בעד היום איז מתמחם אכיל ונא' משתתקן:
חז"ק לאביהא שריפה, כסבלה זמן אכילתו מתחיל זמן שריפה, דכתיב והטות ממנו עד בקר שלש משורפו:
אין באן. זמן אכילתו כלל ערביה דלאחר וישרף בלילה:
תלמוד ירושלמי. טע לא חזי:
חז"ק ביום השלישי באש אשך:
כאן לא נאמר עד יום אלא ביום, משום דלא קרא לא חזירי בזמן אכילה אלא בשריפה להורות שביום הוא נשרף ולא בלילה, (דפוסים א.) דמו לא נאמר. כבזכר כתיב לך כזכר שור וכו':
אלא דכוס:
חלמ' חלמיו נמי מישתמש:
לימוד על בכור ומעשר ופסח. ונא' חלמיו להם מתן דמים בתורה אלא כאן, וכתיב מזורק ולא י' משקן (שם טז):

שיטה מקובצת

ובבשרן משתשקע החמה של שני:
פי דלא הוי לילה דלג זמן שהוא יום כשר לאכילה בקדמקא כסבור (ועד שהוא יום הוא נאכל) וקשה לרמב"ם דלא חלם הכהנים לא הוי לילה ולא נשקיעת החמה. ופירסי' דמשתשקע החמה דכתיב היום משקע קשישה והוא זמן חלם הכהנים משקיע בלשניה דהכא קאמר משתשקע חמה ועליל גזר נס קאמר בשקיעת החמה, ואפי' דגם הכא גזר דסע נמי משתשקע החמה והוא וי' חלמ' קשישה דכרי' גבי דם, וי' חלמ' דנקט משתשקע דמשמע סוף קשישה גבי כשר קשישה נמי להאי לישנא גזר דם. ואי' הישרף נפסל דן משתשקע קשישה והלא קשיש מתקן (ו'זמן י') משולם נפסלו גם כשר (ואימורין) ועדיין ליתא פסול לא באימורים ולא בבשר, וי' דהאי תנא לא צניי זמן משולם (תורה א.) ת"ל קר יום. פיה גבי אכילה וכו', וקשה שהרי כתיב והטורח

אור פ'שלישי. גרס כמו אור ל"ד דלאור שלישי משמע לילה שאחר שלישי כמו לאור עיצורו דבשעתא קמיימא דפסחים (דף טז):
ת"ל עד יום. פי' בקונטרס ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי בעוד שהוא יום תאכלנו וקשה דהנותר הפסיק

הענין וה"ר חיים מפרש עד יום השלישי ולא יום השלישי בכלל א"כ קינו נאכל בליל שלישי:

ונאכלין בב' העיר. פירש בקונטרס דכתיב בצפרת ראה אנוכי והנחתם שמה עולותיכם וזחמיכם ואת מעשרותיכם ותניא בספרי רבי עקיבא אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכתיב בההוא קרא ובזכרות בקרכם ולאנכם ומדלא קבע זהו מחילה שמע מינה דנאכלין בכל העיר ותימה גדול לפי' דהא כתיבי נמי הסם יח' חטאות ואשמות דבעו קלעים והכי תניא בספרי מעשרותיכם י"ע אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה ותורות ידכם אלו הציבורים כענין שנאמר ולקח הכהן הטעם מידך וזכורות זה הזכור בקרכם ולאנכם אלו חטאות ואשמות ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם יח' אלו המחילה יש ב' לתמוה אמאי לא צניי ככור ומעשר מחילה כיון דכתיב כהו לפני ה' כמו שמיטה דדרשין (לעיל דף לב.) לפני ה' בעזרה ועוד אמריין בתמורה כסוף אלו קדשים (דף כא:) אס ב'א' ללמוד על הזכור שנאכל לפנים (מן הקלעים) מן החומה אינו צריך ששרי ככר נאמר לפני ה' אלהין תאכלנו וא"כ ליצני לפנים מן הקלעים כשמיטה ונראה דנפקא לן מדכתיב לא תוכל לאכול בשערך מעשר דגנך וגו' וזכורות בקרכם ולאנכם דמשמע בשערך הוא דלא תוכל לאכול הא צירושלים אכול ומעשר בהמה גמר העברה העברה מזכור ומייה גמר קשה דההוא קרא נמי הא כתיבי חטאות ואשמות כדרדשין בפ' בתרא דמכות (דף ת.) בקרך ולאנך אלו חטאות ואשמות ונראה לפרש דנפקא לן מדמקשינן בגמ' לחזה ושוק של שלמים הנאכלין ב' לשני ימים והוא הדין לענין שנאכלין בכל העיר ותודה ואלי מזיר ושלמים נפקא לן מקרא דחזה ושוק של מילואין:

לשני ימים. פי' בקונטרס כבכור יליף לה בגמ' מעשר לא ידענא מהיכא ושז ב' הגיה דיליף העברה העברה מזכור ותימה א"כ תפסות מהכא דדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בגו"ש ו'ועליל' אמריין דאינו חוזר ומלמד בגו"ש מדרכי יוחנן ונראה דמעשר יליף משלמים בזנין אכז מעשר קדשים קלים אף מעשר קדשים קלים דככור נמי הוה אחי משלמים אי לאו משום דמתנה לכהן משלמים אחי:

דמתנה לכהן וא"כ מעשר דלא הוי מתנה לכהן משלמים אחי: הפסח אינו נאכל בר'. תימה ליתמי נמי דאינו נאכל אלא על מזות ומוררים ומירך ה"ר חיים דלא חשיב אלא דבר שכנגדו בקדשים ב' והוא חלוק מהם דשאר קדשים נאכלין ביום ובלילה עד ב' היום ולכל אדם בכל מאכל ופסח אינו נאכל אלא בלילה עד חלות ולמנויו ואלי אי נמי לא מתנא מזות ומוררים י' דאין מעכבין אי' לאו מזוה דגופיה ב':

מעשר ופסח בזריקה ב' מדמשוי מתן דמים ככור ומעשר ופסח דקתיני שניה באכילתן מכלל דמתן דמים לא שניה ובככור כתיב ואת דמם מזורק י' (במדבר יח):
דמו לא נאמר. אף ככור שזר וגו' [שם]. אצל לרי' ישמעאל י'

בפסוק דהיינו נפסל ומשעו טהר, וי"ל דהאי והטורח לא נפסל קאמר י' אלא טהר שלא אכלו ביום הראשון כמחזון. דעיקר מחזון נאכלו ביום הראשון אפי' שנאכלים (ליום ולילה) [גמ' יומים] י' וכן נמי אשכחן שמיקרי טהר אף פי שערדין כשר הוא לאכילה דכתיב (ויקרא יז) והטורח ממנו יאכל ופסיק דפסחים א' פירמתי (תוס' תורה א.) וא' אחת שורפו בלילה. ואי' כיון דאטקרין קרא לומר דאין לשורפו ליל שליש, מכלל דאינו נאכל בו בלילה, דאי נאכל בשנייה דלח' לשורפו בליל קרא, (וא"כ אמאי לאטקרין) קרא לעיל לומר דאינו נאכל ליל שליש, וי"ל דאי לאו קרא למטעיו לילה משפיה הו"א למטעיו ליל רביעי. ואי' ליל רביעי שזר אחר זמן שריפתו ואמריין בפסקי הערל (יבמות עב:) טהר שלא בזמנא חמה שורפו בין ביום ובין בלילה, וי"ל דאי חלמ' חלמ' דנאכל ליל שמי' הו"א דליל רביעי חשיב שפיר זמן שריפתו, דכשם שנאכלים לילה אחר היום שפטיה, ה"ה לשפיה, והא דקאמר טהר שלא בזמנא חמה שורפו בין ביום ובין בלילה היינו ליל תמישי, קמ"ל (דעה) [מערך] יום דאינו נאכל ליל שמי' ואי' מליל שליש מתחיל זמן טהר וההיא ליל שליש משתע' זמן טהמי ואי חמה שורפו בו בליל שליש, אכל ליל רביעי חשיב שלא בזמנא י' כך נראה למורי:
ונאכלין בב' העיר בר'. (פירש בקונטרס ד' ודבר תימה יד' עד ונאכל) דנפקא לן בכור מתיקאף דמורה ומעשר מגנין אכ דשלמים כמו לענין ב' ימים ושלמים ומורה נפקא לן דנאכלין בכל שמי' משום דכתיב תאכלנו במקום טהור כדרדשין לעיל (שם) ומלך תימה הוא אי אחי בהיקש לענין מקום אכילתן אמאי לא מפרש לה תלמודא כמו לענין ב' ימים, אלא דאי שיי' דלענין מקום אכילתן לא הוצרך תלמודא לפרש דליל קרי די כר אחי דמי' הקונטרס וליכא (למורי) דתלמודא

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

לגופיה. ללמד זמן אכילת שלמים ביום זבחתו וממחרת:
ה"ג א"כ **נימא קרא ביום זכחו יאכל הקריבו למה לי ש"מ ביום שאחיה וזבח אהה מקריב כו'**. דלמא הכי קאמר רחמנא כו'. ה"ג אס כן נימא קרא וזיוס י' הקריבו יאכל זכחו למה לי ש"מ ביום שאחיה וזבח אהה

מקריב. כך הגהמי מספרו של רבי:
ודלמא הכי קאמר רחמנא כו'. דלא תלה רחמנא זמן אכילה בזבחה אלא בזריקה לאוכלו ביום זריקתו וממחרת:
המחשז לאור שליש. בשמיטת יח' שלמים על מנת לאכול מן הכשר לאור שלישי ליל שני לזבחה ב'. **כשר**. דלא הוי חוץ לזמנו:
דלא אינטיק לים. מזמנו לגמרי ולהיות זמן שריפתו עכשיו עד לפרא דתמי' לקמן בשמעיין:
האכול לאור שליש. משכר קרבן כשר:
פטור. מקרבן שגגת נותר:
לא אינטיק לשריפה. הלכך לאו נותר הוא:
משפזין בזמן משתשקע החמה י'. אס שחט על מנת לזרוק דמן משתשקע החמה פיוגול ובאכילת כשר ובהקטרת אימוריהם א' אס חישב בשמיטה על מנת לאכול משכבין ואו להקטיר מאימוריהן משיעלה עמוד השחר פיוגול דהיינו חוץ לזמן ידיהו:
ה"ג והנאכלין לשני ימים **ולילה אחד מחשזין בזמן משתשקע היום ובאימורין משיעלה עמוד השחר ובזכרן משתשקע החמה** י'.

והיינו לאור שלישי כר' יוחנן. לענין דס ואימורין קדשי קדשים וקדשים קלים שזין דדם ואימורין לעולם קדשי קדשים הס:
לילה אחריהם. דכתיב בתורה (ויקרא ז) כל יניח ממנו עד בקר [הא'] לא ללילה נאכל אף כהן בשלמים תהא לילה אחר יום ההמחרת עד יום. גבי אכילה כתיב בקדושים תהיו ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום בעוד שהוא יום תאכלנו:
יכול ישרף מיד. לאור שלישי הואיל ועצר זמן אכילתו:
מה להלן.

נאכלין ליום אחד תיכף לאכילה שריפה דכתיבי גבי מילואים י' ואס יזכר מזכר המילואים וגו' י' כלל את יזכר כתיב ובהאי קרא לא כתיב אכילה אלא שריפה ולהכי לא כתיב עד יום אלא ביום:
מתני' והמעשר. מעשר בהמה:
מסנה אחס. דלא כתיב כהו כציז אלא ו' ואת דמם מזורק כתיב בזכור והקך נמי מהכא י' ליפנין כדלמרינן בגמ'. **כנגד היסוד**. במקום שיש יסוד תחתיו למעטוי מזרח ודרום:
שינה באכילתן. אע"פ שהשזה הכתוב את מתן דמם שינה באכילתן זה מזה:
הככור נאכל להניס. דכתיב ובשרם יהיה לך (במדבר יח):
המעשר לכל אדם. שלא מניינו י' לו בתורה שניתן לכהן:
ונאכלין בכל העיר ככל מאכל גרם. ולא גרסי' לכל אדם דהאי קדמי ככור ב' לכהנים:
ככל העיר. כתיב והנחתם שמה עולותיכם וזחמיכם ואת מעשרותיכם (דברים יב) ותניא

בספרי ט' ר' עקיבא אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכתיב ב' בההוא קרא ובזכורות בקרכם ולאנכם ומדלא קבע כהו מחילה שמע מינה בכל העיר נאכלין:
לשני ימים וילנה אחד. בזכור יליף לה בגמרא. מעשר לא ידענא מהיכא:
אלא בלילה. דכתיב בלילה הוה (שמות יב) ואינו נאכל אלא עד חלות. **בגמ' יליף לה: למנויו**. שמתן דמי לקיחתו דכתיב לפי אכלו תכוסו (שם):
בגב' מאן סנא.

מעשר ופסח בזריקה ב' מדמשוי מתן דמים לא שניה ובככור כתיב ואת דמם מזורק י' (במדבר יח):
דמו לא נאמר. אף ככור שזר וגו' [שם]. אצל לרי' ישמעאל י'

השני קודם בשניה. לכן נראה לרבי"א דאפי' דקרא איירי לענין חטאות ואשמות לענין הבאת מקום מ"מ לענין אכילה לא איירי לגבי חטאות ואשמות, ותעד דהא גבי אכילה כתיב ואכלתם לפני ה' אהם וזיבתם י'א' וזיבתם דהיינו נשים, ואולי חטאות ואשמות אינן נאכלין אלא לזכרי כדכיה (הרשב"א) [פ"א אלא ש"מ דאכילה לא קאי אכילתו ולא נכתבו כהאי קרא חטאות ואשמות לענין מקום אכילה אלא לענין הבאת מקום שחייב להם שבעת יאמיר הבמות להביאם שמה בבית הבחירה, דלא נפקא לן מחבולת אסל מועד ואכילה דהיא' דהיינו דוקא כשנשטה בעזרה או חלכל כחל מועד אכל או היה שוחט בתוך היימו אומר דאינו צריך להביאו לאהל מועד לאסיל שם, לכן נכתבו כאן חטאות ואשמות. ואל תתמה אם (אלא) יאלי ואכלתם ולא אכילתם עניינא קאי דכתי נמי לא קאי אשולמים יעדלה אין בה אכילה אכל קשה כו' (ע"כ בהר"ה). וקרא דהנחתם שמה איירי בשני דכרינן לענין הבאת מקום דכתיב אשר יבחר לאסור בתות ולענין אכילה דכתיב ואכלתם. מתי קשה דהא כתיב גבי אכילה לפני ה' ואימא דהיינו העזרה דומיא דלפני ה' דלגבי שחיטת, וי"ל דשמי' שמיטה דכתיב בה אסל מועד ואי' לפני ה' דקאמר היינו העזרה אכל סנא אכל מועד (תורה א.) תור"ח' לשני שמים ב' ואי' חזקין אריזי חוזר ויבליב בגי' שרי' יוחנן. ועוד דלעיל אטקרין ודס וזכור יספך למתן דם ספח ומעשר, והשתא כמנעיר לענין לא תאכלין ליה מנ"ש דהעברה העברה, אלא ודאי העברה לא נתן לירע לזכרים טיטובים לחמ' שחיטתו אלא בזכרים טיטובים בחיותו. ונראה דמשער ליפנין משלמים מה שלמים קדשים קלים כו' ואכלים כו' אף משער כו', ולא מצי למיפרך כמו לעיל דבכור מתנה לכהן כו' (ששון תורה א.)

א' פסחים ג. [ע"פ כמה עניינים] ח"כ צו פ"ב ה"יג. 3) עיי' ירושל' שבת פ"ב ה"א, 4) ספרי קרח קרח, ירושל' מע"ש פ"א ה"א, ר"ה פ"א ה"א, קידושין פ"ב ה"ז, 4) לעיל לו. פסחים סד, 5) עיי' ספרי שם, ראה עזח, ירושל' פסחים פ"ה ה"ז, 6) שמות כט לד, 7) במדבר יח יז, 8) ראה סח, 9) לעיל לו, 10) מט, 11) עיי' פסחים צה.

הגהות הב"ח

(6) רש"י ד"ה ככל העיר וכו' וכתיב ג"כ בההוא קרא:

גליון הש"ם

נב' מחשזין בדמן משתשקע החמה. עיין לעיל דף כט ע"א מוס' ד"ה דהא למקום:

שינויי נוסחאות

א' ל"ל אכול וכן בסמוך (ש"ס).
ובכתיב' ניתבול:
ב' מיתג ימינם נמחק, וכן כדשי' (בכתי' וש"ס):
ג' עד יום עד יום הוא (בכתי' וד"ח).
ד' עיי' ס"ז חיים בתוס'.
ה' ס"א יאכל עד יום עד יום כו' (ש"ס).
ו' עיי' קדוש:
ז' ככרי"א מאן תנא פסח בוריקה:
ח' אומר דמו לא נאמר וכו' חלבו וכו' חלבם לימוד כו' (ש"ס).
ט' וכו' לעיל לו ע"א פוסקמים ג ע"א:
י' ל"ל אלעזר (בכתי' שחכיי והגרי"א):
יא' ל"ל ביום (ש"ס וש"ס וד"ח):
יב' ל"ל חישב בשחיטת (ש"ס):
יג' כש"מ טוסף הדיעו לבייל שחחורתי שלישי כמו אור ליי"ד:
יד' החמה כלומר מחשבת חוץ לזמן זריקת דמן משתשקע החמה הוא אם שחט כו' (ש"ס):
טו' אימוריהם מושבת חוץ לזמן שלהם ישנה משיעלה עמוד השחר אם חישב כו' (כ"ה).
טז' ככרי' בש"מ כשניונים קלים:
יז' וגו' הכ"ז ואח"כ מתי"ד ביום השלישי וגו' בצו כו' (בכתי' וש"ס):
יח' ל"ל מהחם (ש"ס):
יט' מנינו בכל התורה כולה שניתן לכהנים (בכתי'):
כ' הבכור נאכל לכהנים (ש"ס):
כא' בוריקה שהשזה מתן דמי בכור כו' (ע"פ בכתי' וש"ס):
כב' גש"מ נוסף ואיכא תנא דסבר לעיל דפסח ומעשר בשחיטה לכך בעי מאן תנא דסבר בוריקה גידוסת וש"י של (תורה א.) הנה בקריכם ונאנככם דהיינו חטאות (ש"ס):
כג' אלקיכם בחמיצה ויש חי' ל"ל (ש"ס):
כד' גל"ק מנינו וגם יש:
כה' לפנינו בתמורה שס לימא כנסנון זכ. וז"ל הגיה דל"ל ועוד דבתמורה בסוף אלו קדשים בא ללמוד על הבכור שנאכל לפנים מן החומה משהם שנאמר לפני כו'. ואמנם בספרי דברים פס' קו איהא לכן דרשא כלשון פסחים:
כז' ל"ל לינעך שנאכלין (כ"ה):
כח' ושרב פירש בחשובה בוריקה ל"ל (ש"ס):
כט' בגו"ש למאן דאמר לקמן היינו דובר אחר הוי היקש (ש"ס וז"ק שש"ב):
ל' ל"ל בשאר קדשים (ש"ס):
לא' הגיה כל היום:
לב' כש"מ נוסף ואל תנא אלא מצוה שבגוף הפסח:
לז' עיי' לעיל דף כט ע"א בתוס':
לח' ל"א לא נותר נפסל קאמר (ר"ב וי'):
לט' וכו' גס הוסיפין בפ' החומש פ' לו על קרא ביום זבחכם (גליון):
לא' דמס בתוס' רבינו פרץ שם דף ג ע"א עיי"ש ביתר ביאור:
לב' ל"ל ובתיכם ובתיכם:

שיטה מקובצת (המשך)

נקט לפרש לענין ב' ימים ותמללא משמעין לענין לכל העיר, דלדבריה דהוי ליה לפיכיו לענין ככל העיר דהיינו לפרש לענין כלל העיר

